

JOSEP GIFREU “Convé no oblidar que els acords de Castelló eren el fruit d'un llarg procés de maduració i depuració de l'ortografia del català, impulsat des del 1913 amb la publicació de les ‘Normes ortogràfiques’ de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), seguides el 1918 pel ‘Diccionari ortogràfic’, dirigit per Pompeu Fabra”

Compromís per la

“Es un fet acceptat hui, per casi bé tots, que la llengua pròpia és la més alta manifestació de la personalitat d'un poble i que aquells pobles que han recobrat la seua consciència com a tals no sols s'entreguen a l'ús del seu propi parlar, sinó que aspiren a la seua màxima depuració com a fenomen cultural i com a prova de que volen tornar a ser ells mateixos.”

Aquest és el primer paràgraf del document que recollia i fixava l'esperit de les Normes de Castelló, aprovades el 21 de desembre de 1932, ara ha fet 70 anys.

L'adopció consensuada del compendi de normes ortogràfiques per tots els sectors significatius del País Valencià —denominació aquesta que utilitza el text de les Normes— és encara avui un referent de primera magnitud per plantejar, debatre i proposar les vies de nous acords entre els diferents actors i sectors interessats. Del País Valencià i d'arreu de l'àmbit lingüístic. Convé no oblidar que els acords de Castelló eren el fruit d'un llarg procés de maduració i depuració de l'ortografia del català, impulsat des del 1913 amb la publicació de les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), seguides el 1918 pel *Diccionari ortogràfic*, dirigit per Pompeu Fabra.

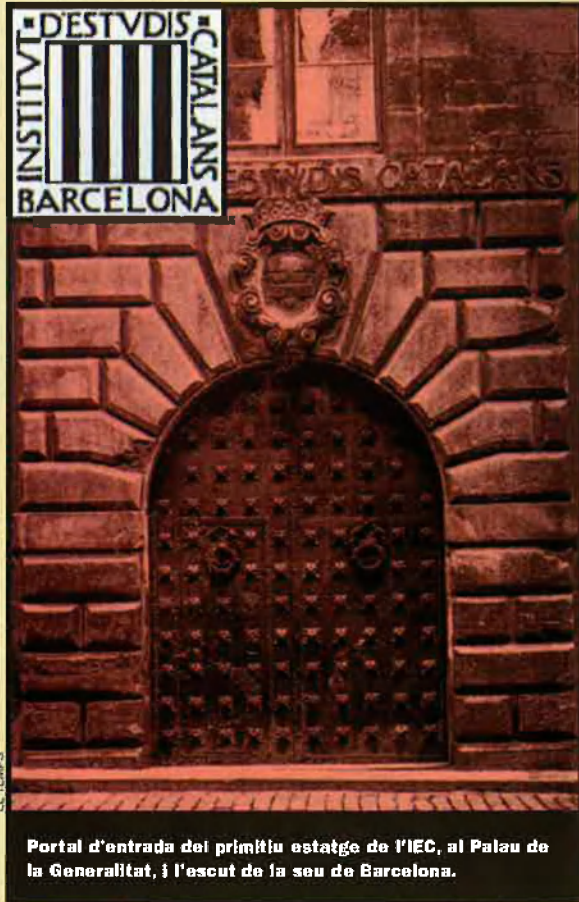
Recordo alguns d'aquests fets i sobretot l'esperit que sintetitza el paràgraf introductor dels acords de Castelló —la llengua com a tret identitari bàsic, la necessitat de la recuperació social i l'esforç de depuració formal— per raó de la situació excepcional que viu la nostra llengua en aquests moments. Uns moments, uns anys, segurament crucials per al futur de l'espai cultural del català. I que plantegen reptes totalment nous respecte als de fa un segle, a Catalunya mateix, però també a territoris tan decisius per al futur de la llengua com el País Valencià i les Illes Balears. Els paràmetres i factors que intervenen ara en l'adopció d'uns acords bàsics sobre la llengua són molt diferents, però l'esperit dels acords de Castelló pot i ha de continuar inspirant la via de l'im prescindible “policentrisme convergent”, que preconitzava Sanchis Guarner.

Una iniciativa de la Secció Filològica (SF) de l'IEC pot obrir nous ponts de relació i de diàleg, no exempts de dificultats, entre l'IEC i les institucions normatives del País Valencià. El dia 11 d'abril, la SF es desplaçà a València per celebrar una sessió ordinària en la Facultat de Filologia amb la finalitat d'escoltar directament una àmplia representació d'un conjunt d'entitats i d'organismes relacionats amb el valencià. Els invitats a la sessió expressaren a títol personal la visió respectiva sobre la situació del valencià i de l'autoritat normativa després de la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL). Val a dir que tots els invitats eren partidaris de la unitat de la llengua. Com a membre de la SF, vaig assistir amb molt d'interès a la densa i plural sessió. La qual em va permetre d'arribar a unes conclusions personals sobre l'estat de la qüestió, que voldria fer extensives als lectors en forma de cinc constatacions de partida.

Primera constatació: no hi ha conflicte social per la llengua al País Valencià. Alguns sectors han volgut fer creure que hi havia conflicte entorn del valencià, del seu nom o de la seva relació amb el català. El problema és més aviat la indiferència. Una enquesta del CIS de setembre de 2002 recollia només un 0,5% de respostes sobre la llengua com a problema. I no obstant això, s'ha creat una certa sensació de conflictivitat entorn del valencià, fruit segurament de la crispació induïda pels sectors “blaveristes” des dels anys de l'anomenada “Batalla de València” (1978-82). De fet, la recent llei de creació de l'AVL (7/1998) fa esment del conflicte tot citant en el preàmbul el diagnòstic que preparà el Consell Valencià de Cultura el 1997. El Consell parlava d'un “conflicte esterilitzador”, per bé que limitat “a la ciutat de València i la seva conurbació”, sobre “el nom, la naturalesa i la normativa de la llengua pròpia dels valencians”.

Segona constatació: hi ha un procés agut i generalitzat de substitució del valencià pel castellà. Aquesta és una cons-

valencianització

Portal d'entrada del primitiu estatge de l'IEC, al Palau de la Generalitat, i l'escut de la seu de Barcelona.

tatació que comparteixen la gran majoria de sectors sensibles a la salut del valencià. Hi ha dades alarmants sobre el procés intens i extens de minorització del valencià. A les institucions polítiques més emblemàtiques, com les Corts o la Generalitat, el valencià a penes hi és present. Els líders polítics i mediàtics parlen en castellà. A l'ensenyament bàsic, hom calcula que només entorn d'un 22% d'infants surten amb coneixements del valencià. El sector dels grans mitjans de comunicació és gairebé tot en castellà, amb l'excepció de part de la programació de la TVV, que ara a més es vol privatitzar. El sector empresarial opera bàsicament en castellà. Hi ha la sensació que, o bé s'emprenen unes polítiques decidides de valencianització, o bé el valencià quedarà residual en pocs anys.

Tercera constatació: hi ha un pacte polític pel valencià que es concreta en la creació de l'AVL. Es tracta d'una realitat política nova de gran abast al País Valencià. Des de certs sectors del mateix País Valencià i de Catalunya s'ha seguit amb recel i preocupació el procés de creació de l'AVL. Ara bé, cal tenir en compte que la llei de creació de l'AVL fou votada pràcticament per consens per les Corts: amb el vot dels dos grans partits, PP i PSPV-PSOE, i l'abstenció d'Esquerra Unida. El pacte, doncs, és sòlid. La legitimitat política, total. Passi el que passi en el govern de la Generalitat Valenciana, el pacte es mantindrà i l'AVL continuarà. L'article 3 de la llei de creació no deixa lloc al dubte: L'AVL "és la institució que té per funció determinar i elaborar, en el seu cas, la norma-

tiva lingüística de l'idioma valencià. Així com vetlar pel valencià partint de la tradició lexicogràfica, literària, i la realitat lingüística genuïna valenciana, així com, la normativització consolidada, a partir de les denominades Normes de Castelló".

Quarta constatació: hi ha una poderosa mobilització a favor de la valencianització des de la consciència de la unitat de la llengua. Si sembla cert que una majoria de la població és indiferent a la situació lingüística, també és cert que es fa patent una àmplia mobilització per la valencianització en el sentit de normalització del valencià a tots els nivells i sectors. En aquest objectiu hi ha complicitat clara entre amplis sectors de la societat civil, sindicats, intel·lectuals, universitats i partits d'esquerra i nacionalistes. Són clars exponents d'aquesta voluntat i manera

d'entendre la valencianització entitats com l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV), la Mesa per l'Ensenyament en Valencià, l'Associació d'Editors, l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, Acció Cultural del PV o la Unió de Periodistes Valencians, entre altres. La majoria d'aquestes entitats han promogut el "Compromís per la llengua", una campanya amb 50 mesures concretes d'actuació.

Cinquena constatació: continua viva l'ofensiva secessionista de determinats sectors interessats en els rèdits de l'anticatalanisme. El pacte polític entorn de l'AVL pretenia desactivar els sectors "blaveristes", aglutinats durant anys entorn del Grup d'Acció Valencianista i del diari *Las Provincias*. El PP ha instrumentalitzat aquests sectors i els ha donat responsabilitats en alguns centres de decisió importants en l'àmbit de la llengua, com la Conselleria de Cultura i Educació, la RTVV o la mateixa AVL. Algú voldria reconvertir l'AVL en "ALV", és a dir, en Acadèmia de la Llengua Valenciana. O el que és el mateix, legitimar la denominació del valencià com a "llengua valenciana", i així avançar definitivament cap a la secessió. Per sort de tots, la gran majoria dels membres actuals de l'AVL no avalen aquesta posició.

En suma, la meua impressió és que estem davant d'una fase crucial de la batalla per la valencianització al País Valencià i per la mateixa definició del sentit i de l'abast de la valencianització. Incumbeix en primer lloc als valencians, però també a tots els qui ens sentim solidaris i participants d'un espai cultural que té en la tradició valenciana una herència i un potencial irrenunciabils. Per això, crec que les relacions entre l'IEC i l'AVL han d'arribar a algun tipus de compromís per poder avançar també ara, com fa 70 anys a Castelló, devers els dos objectius fonamentals: la unitat de la llengua i l'extensió del seu ús i prestigi. A l'interior de cada un dels diversos territoris històrics, i a l'exterior, sobretot a la Unió Europea.